ב: הכל שוחטין פרק ראשון חולין

אבל אמר הרי עלי לא. הך סוגיא כליסנא בתרא דפ"ק דנדרים (דף י.) דקאמר דפליגי בנודב אבל לליסנא קמא [ב] דקאמר דפליגי בנודב אבל בנודב מודה רבי מאיר וא"ת כיון דקרא בנדר כתיב מנא ליה לרבי מאיר דאין נודב טוב [ג] מנודר ומשלם ולרבי יהודה נמי אמאי אם אמר הרי עלי לא הא כל איכא דכתיב נדר הוי נדר דוקא דוקא ונדבה הוי נדבה דוקא כדמוכח בריש מנחות (דף ה.) וזבחים (דף כ.) גבי כאשר נדרת לה' אלהיך נדבה דפריך הא' נדבה נדר הוא וי"מ דהתם פריך משום דשני קרא בדבוריה וי"ל דקסבר כיון דמייתי קרא לתקלה בנדר ה"ה בנדבה דהא איכא למימר לתקלה דאפי' מביאה לעזרה ומקדישה יכול להנות ולמעול בה ולבא לידי תקלה בכמה עניינים דכ"ע לא בקיאי בהלכו דמעולם לא מעל אדם בעולתו (פסחים דף סו:) ולרבי יהודה נמי משמע ליה קרא דוקא בנדבה אע"ג דבנדר כתיב דהא בנדר לא מצי למימר לנודב ומשלם טוב שהרי כתיב וכי תחדל לנדור לא יהיה בך חטא הא אם תדור יהיה בך חטא ולליסנא קמא דנדרים מפרשינן לקרא הא אם תדור אפשר שיהיה בך חטא אם לא תשלם וא"ת לרבי מאיר דאין טוב שיהא נודב ומשלם כל עיקר אפילו מביא כבשתו לעזרה להאי ליסנא בתרא [ד] דנדרים איתך אכלו ישראל שלמים במדבר וי"ל כיון שנאמרו בענין אחר בנבשר [ה] הוו כאילו ליה להם המקום לאכול על ידי שלמים וא"ת והא כתיב (בראשית כח) וידר יעקב נדר וכתיב (ויקרא ב) את אשר נדרתי אשלמה וי"ל דבשעת נדרה שרי כדאמרינן בבראשית רבה וידר יעקב נדר לאמר לאמר לדורות [ו]* שיהיו נודרים בעת לרה:

אנא שחיטתן בשרה קא קשיא לי. משמע שרב אשי הקשה אותה קושיא ואע"פ שהיא סוגיית הגמרא ומכאן ראיה שרב אשי סידר הגמרא אע"ג דאביי ורבא נמי אתו לשנויי הך קושיא והם קדמו הרבה לרב אשי שמא גם בימיהם הקשוה כבר: **טמא** בחולין מאי למימרא. ואע"ג דאסור לגרוס טומאה בחולין שבא"י [ז] היינו דוקא בפירות דשייכא בהו תרומה אבל בשר לא ואפילו יהא אסור לטמאות גופו א] באוכלין טמאין [ח] כדדרשינן [ט] והתקדשתם והייתם קדושים אוכרה לבני ישראל שיאכלו טוליהן בטהרה מכל מקום יכול לטמאותן ולאוכלן בימי טומאתו: **ובמוקדשין** לא ישחוט שמא יגע בבשר. אע"ג דאמרינן לקמן [כ] (דף קכא:) [י] דמפרכסת הרי היא כחיי חייסינן שמא יגע אחר פירכוס א"נ דוקא לענין העמדה והערכה הויא כחיי אבל לענין טומאה כיון שנשחט שנים או רוב שנים מקבלת טומאה דחשיב אוכל כדאמר בהעור והכרוכה (לקמן שם) השוחט בהמה טמאה לעובד כוכבים ומפרכסת מטמאה טומאת אוכלין אבל לא טומאת נגיעות [א]: **שמא** יגע בבשר. אע"ג דדם קדשים אינו מכשיר מיבת הקדש מכשרת או שהעבירה בנהר ועדיין משקה עליה כדקאמר בפ"ק דפסחים (דף כ.) וא"ת ואמאי לא קאמר דלא ישחוט משום דלמא אתי לימשך בפנים דאפילו טהור גמור לבן זומא דאמר (יומא דף ג.) הנכנס למקדש טעון טבילה ואסור לשחוט בסכין אדוכה דלמא אתי לאמשוכי וי"ל דבטהור איכא למגזר טפי דילמא אתי לאמשוכי אבל טמא מזהר זהיר ומידכר אי נמי נקט הכא שמא יגע בבשר משום דבעי למימר ואם שחט ואמר ברי לי שלא נגעתי הקשה רבינו אפרים איך יתכן שתהא סכין אדוכה כל כך מהר הבית עד עזרת ישראל דהאי טמא מוקמינן לה בסמוך אף בטמא מת ותנן בפ"ק דכלים (מ"מ) האיל מקודש מהר הבית שאין טמא מת ועובדי הוכנים נכנסים לשם עזרת נשים מקודשת הימנו שאין עובל יום נכנס לשם ואפילו לאמאן דמוקי לה בטמא בשרב דהא עזרת נשים אדוכה קל"ה אמה [ט] ואיך יתכן שתהא סכין אדוכה כל כך וי"ל דלמאי דפיר"ת בעלמא דלא גזור היכא דטמא בפנים ניחא וכן לפירוש ר"י דפירש דלא החמירו אלא בעזרת נשים שהוא מקום כניסה ויציאה אבל בשאר מקומות יכול ליכנס עד סמוך למחנה שכינה ממש אתי נמי שפיר ואין כאן מקומו [י] וי"מ דהכא מיירי בבמה וגזה ימיסב נמי בסמוך: **שמא** ישחוט. ולהגרמה ועיקור לא חייסינן דמינכר ומיהו עיקור דסכין פגומה לא מינכר: **אילימא** אחש"ו עלה קאי. פירוש עלה לחודה קאי אבל הא פשיטא דעלייהו נמי קאי דדייקינן עלה לקמן (דף יב:) מאן תנא דלא בעי כיוונא לשחיטה: **דליתיה** קמן דנשייליה. ואע"ג דעזרה רה"ר היא כדאמר בפ"ק דפסחים (דף יט:) והיה לנו לטהר כאן מספק האי ספק לא דמי לשאר ספק טומאה ברה"ר משום דרוב פעמים לא יכול להזהר מליגע ואי מיירי בבמה אתי שפיר: כגון

[א] אבל אמר הרי עלי לא וכל הכל לאו לכתחלה הוא אלא [ב]הכל חייבים בסוכה [ג]הכל חייבין בציצית הכי נמי דלאו לכתחלה חייבין לא קאמינא אלא [ד] מעתה [ה]הכל סומכין אחד האנשים [ו]ואחד הנשים הכי נמי דלאו לכתחלה והא כתיב [ז]וסמך ידו ונרצה אין איכא הכל לכתחלה ואיכא הכל דיעבד אלא הכל דהכא ממאי דלכתחלה הוא דתקשי לך דלמא דיעבד הוא ולא תקשי לך א"ל אנא שחיטתן כשרה קשיא לי מדקתני שחיטתן כשר' דיעבד מכלל דהכל לכתחלה הוא דאי דיעבד תרתי דיעבד למה לי אמר רבה בר עולא הכי קתני הכל שוחטין ואפי' [ח] טמא בחולין טמא בחולין מאי למימרא בחולין שנעשו על טהרת הקדש וקסבר [ט]חולין שנעשו על טהרת הקדש כקדש דמו כיצד הוא עושה מביא סכין ארוכה ושוחט בה כדי שלא יגע בבשר ובמוקדשים לא ישחוט שמא יגע בבשר ואם שחט ואומר [י]ברי לי שלא נגעתי שחיטתו כשרה חוץ מחרש שוטה וקטן דאפילו בחולין גרידי דיעבד נמי לא שמא ישהו שמא ידרסו ושמא יחלידו וכולן ששחטו אהייא אילימא אחרש שוטה וקטן עלה קאי ואם שחטו מיבעי ליה אלא אטמא בחולין הא אמרת לכתחלה נמי שחיט ואלא אטמא במוקדשים בברי לי סגי דליתיה קמן דנשייליה האי טמא במוקדשים מהכא נפקא מהתם נפקא [יא]כל הפסולין ששחטו שחיטתן כשרה שהשחיטה כשרה בזרים בנשים ובעבדים ובטמאים ואפילו בקדשי קדשים ובלבד שלא יהיו טמאין נוגעין בבשר הכא עיקר התם איידי דתנא שאר פסולין תנא נמי טמא במוקדשים ואב"א התם עיקר דבקדשים קאי הכא איידי דתנא טמא בחולין תני נמי טמא במוקדשים האי טמא דאיטמא במאי אילימא דאיטמי במת [ב]בחלל חרב אמר רחמנא חרב

אכל אמר הרי עלי לא. דלמא פשע ולא מקיים והכי מוקמינן לה בנדרים בפ"ק (דף י.) לר' יהודה תני נודב ומשלם. אלמא מעריכין ונודרין לכתחלה לא דהרי עלי הוא דליכא למימר הכא הרי זו עד דאמר בריש הערי עלי והדר יהיב כפי הקלוב בפרשה [ב] ודמי עלי נמי דבעי למשיימיה כעבדא דהיכי מצי למימר הרי אלו לערכים אם לא נדר תחלה בערך: **וכל הכל לאו לכתחלה הוא.** וכי אין לך הכל שהוא לכתחלה: **הכל חייבים בסוכה.** לאתויי קטן שאינו צריך לאמו [ג]: **הכל חייבים בציצית.** לאתויי קטן היודע להתעטף [ד]: **חייבין לא קאמינא.** היכא דתני חייבין מוכח ודאי דלכתחלה קאמר: **הכל סומכין.** לאתויי יורש והא ודאי לכתחלה קאמר דמצוה רמיא עליה על כרחיה: **ברי דיעבד למה לי.** הכי איבעי ליה למימני שחיטת הכל כשרה חוץ מחש"ו דמשמע שפיר דהכי דמרבינן מהכל דיעבד קמרבינן אבל לא לכתחלה ת"ל ניתני הכל שוחטין לחודיה כדתנן [ה] גבי מערבין וזודרין ולא מפרש למה לי למיתני הכל שוחטין ואצטריך לפרושי ושחיטתן כשרה למימר דשוחטין דריעבד דיעבד הוא. [ו]ואי קשיא בתמורה נמי הא תני והדר מפרש התם לא קתני כה"ג הכל ממירין ותמורתן תמורה בהדי הדדי ואי משום לא שאדם רשאי משום דבעי לאתוקמי הכל שוחטין לכתחלה לאתויי טמא בחולין: **פשיעא.** דהא לא הוהרו ישראל על טהרת חוליהן: **שנעשו על טהרת קדש.** דקבל עליה לאכול בטהרת קדש שרוצה להרגיל עצמו בטהרת קדשים שאם יאכל שלמים לו תודה יהא בקי בשמירתן: **כקדש דמו.** ומייב להבדל מדרבנן מכל עומאות הפוסלות בהן ואפילו הכי [ז](שחיט טמא) לכתחלה ובסכין ארוכה כדמפרש: **ובמוקדשין.** לכתחלה לא ישחוט ואפילו בסכין ארוכה [ח]כיון דמוזהר מן התורה שלא יטמא כדכתיב (במדבר יח) ואני הנה נתתי לך את משמרת תרומותי אלמא בעינן שמירה גזור בהו רבנן לכתחלה משום [ט]לך לך אמרינן מזרא סמוך סחור לכרמא לא מקרב: **שחיטתן כשרה.** והייטו דיעבד דמתניתין. ולקמן מפרש אמאי לא מטמא [י] גברא לסכין והדר מיטמייה לבשר: **גרידי.** שלא קבל עליו [יא]טהרת כהן: **שמא ישהו.** והוי נבלה כדתנן בהולין (דף יא:) בפ"ב [ב]: **דיעבד נמי לא שמא ישהו.** כלומר שמא שהו. ולקמן (דף יב:) מפרש אמאי נקט שמא יקלקלו במתניתין לשון עתיד לאמוטינן שאין מוסרין להן חולין לכתחלה ואפילו אחרים רואין אותם דמוועדים הן לקלקל תמיד: **דעלה קאי.** מיגייהו קא סליק מאי וכולן דמשמע דקאי נמי אאחריני ואם שחטו מבעי ליה: **ואלא אטמא במוקדשין.** לאמרת דאיירי בה מתניתין ואמר לא ישחוט מאי איריא אחרים רואין אותן הא אמרת איהו מהימן אי אמר ברי לי: **מהכא נפקא.** כלומר הכא סתמו רבי במתניתין הא בשחיטת קדשים סתמיה לכתחלה לא ודיעבד כשר: **כל הפסולין.** [ג]כגון זר ואונן טמא ובעל מום וכיוצא בהן: **ששחטו.** קבלן: **כזריס.** דכתיב (ויקרא ח) ושחט את בן הבקר לפני ה' והקריבו בני אהרן מקבלה ואילך מלות כהונה לימד על שחיטת קדשים שכשרה בזרים [ד] וה"ה לשאר פסולין: **הכא עיקר.** דכולה פרקין בטהרת שחיטה אחיי:

מרב

[א] אבל אמר הרי עלי לא וכל הכל לאו לכתחלה הוא אלא נגעתי הקשה רבינו אפרים איך יתכן שתהא סכין ארוכה כל כך מהר הבית עד עזרת ישראל דהאי טמא מוקמינן לה בסמוך אף בטמא מת ותנן בפ"ק דכלים (מ"מ) האיל מקודש מהר הבית שאין טמא מת ועובדי הוכנים נכנסים לשם עזרת נשים מקודשת הימנו שאין עובל יום נכנס לשם ואפילו לאמאן דמוקי לה בטמא בשרב דהא עזרת נשים אדוכה קל"ה אמה [ט] ואיך יתכן שתהא סכין ארוכה כל כך וי"ל דלמאי דפיר"ת בעלמא דלא גזור היכא דטמא בפנים ניחא וכן לפירוש ר"י דפירש דלא החמירו אלא בעזרת נשים שהוא מקום כניסה ויציאה אבל בשאר מקומות יכול ליכנס עד סמוך למחנה שכינה ממש אתי נמי שפיר ואין כאן מקומו [י] וי"מ דהכא מיירי בבמה וגזה ימיסב נמי בסמוך: **שמא** ישחוט. ולהגרמה ועיקור לא חייסינן דמינכר ומיהו עיקור דסכין פגומה לא מינכר: **אילימא** אחש"ו עלה קאי. פירוש עלה לחודה קאי אבל הא פשיטא דעלייהו נמי קאי דדייקינן עלה לקמן (דף יב:) מאן תנא דלא בעי כיוונא לשחיטה: **דליתיה** קמן דנשייליה. ואע"ג דעזרה רה"ר היא כדאמר בפ"ק דפסחים (דף יט:) והיה לנו לטהר כאן מספק האי ספק לא דמי לשאר ספק טומאה ברה"ר משום דרוב פעמים לא יכול להזהר מליגע ואי מיירי בבמה אתי שפיר: כגון

טהרה בהן: [ז] כל הפסולין לעבודה כגון זר: [ח] להאי לישנא בתרא כראמרי' בנדרים היאך: [ט] בענין אחר בבשר תאוה הרי כאילו: [י] שיהיו נודרים בעת צרה. אבל אמר הרי עלי לא פי' בקונטרס וערך לא כתוקם אלא בהרי עלי וקשה דאשכחנא לה כגון דאמר הריני בערכין מעתה שלפני ע"מ שלא אתחייב באחריותה א"נ כגון שהמעות כבר ביד הגזבר מקודם רחו ליכא תקלה ונודרין ונדרין בנדבה ותני נודב א"נ בעת צרה דשרי אלא סתם ערכין ונודרים לאו בהכי מיירו: זה הדיבור חסר מן התוספות ונמצא בתוס' כ"י אנא שחיטתן וכו': [יא] דאמרי' לקמן בפ' שני דמפרכסת:

עין משפט נר מצוה

ו א מיי' פ"ח מהלכות פסולי המוקדשין הלכה ח ופ"ט מהלכות מעילה מקדש הלכה ו ופ"יב מהלכות מעשה הקרבנות הלכה לו:

תורה אור השלם

1. וסמך ידו על ראש העלה ורצה לו לכפר עליו: ויקרא א ד
2. וכל אשר יגע על פני השדה בחלל חרב או במת או בעצם אדם או בקבר יטמא שבעת ימים: במדבר יט טז

מוסף רש"י

בחולין שנעשו על טהרת הקדש. אדם הרגיל לאכול קדשים מקבל עליו לאכול חולין בטהרת הקדש, כדי שיהו בני ביתו זהירין וזקוקין בטהרת הקדש (תענית יח:). אילימא אחרש שוטה וקטן. וכולן ששחטו קאי נמי אחרש שוטה וקטן והא דסרבינן לי דימא אחרש שוטה וקטן עלה קאי, הכי סרבינן לי דימא אחרש שוטה וקטן לאתויי קאי, עלה קאי, מיגיה קא סליק כי' (לקמן יב:). שהשחיטה כשרה כו' ובטמאים. כגמרא אבל קאמר שאינו מטמא כלי אלא אם הטומאה היא, או בטמא מת וכגון שנתך קרומית של קנה ושחט בה, אבל נפסין לא, שהוא מטמא את הסכין והסכין מטמא את הבשר, וכגון דעביד סכין אדיכא ושחיט (זבחים לא:).

רבינו גרשום

ממאי. דלכתחלה הוא ותיקשי לך לו דיעבד דראקשינן בריש: וקסבר חולין שנשחט שנעשו על טהרת הקדש כקדש דמי לאלמיר אע"פ שוחט בענין זה דבענין למימר כיצד הוא עושה: שמא ישהו כלומר שמא ישהו בשיעור שהייה דקה לדקה ונגמה לנפה: שמא ידרוסו. לא יעשה הולכה והבאה כדין שחיטה ושמא יחלידו הסכין בין סימן לסימן ויחתכו הסימנים ממטה למעלה. ולכה לא תגן שמא יגרמו ושמא יעקרו בדין הוא דליתני ואמאי לא תני יש מהם דצריך לעמוד עליהם שישחטו [יפה] ואיזו זו זו שהייה ודרסה החלדה שאי אפשר להבתין [אחר כך] אי שהה אי דרס ולחליד או לא אבל דגרמה ועיקור אפי' לאחר ששחט אפשר לראות אם הגרים או עקר או לאו: אלא עד כמה ליתני ולידיל. עלה קאי ואם שחטו מיבעי ליה כלומר כיון דסליק מחרש שוטה וקטן אם שחטו מבעי ליה למיתנא:

ו) נראה דל"ל והקשה לך מפיסא דתני ושחטתן כשרה דמשמע דיעבד דתקשינן יסר. ז) תוי' ל"ל ולאצטרך לגומר לאפוקי שחטו כעוון לא.

מסורת הש"ס

ו) [ערכין ג:]. ב) [ס"ס מנחות מב.]. ג) [מנחות צג. ע"ש ערכין כ. ע"ש]. ד) [הפסנו כבל המקומות ולא מצינו כן בשום מקום בש"ס ואולרכה לוסבה מצינו ולפיכך לרבי יוסי ורבי שמעון אינו אלא רשות ול"ע]. ה) [מנינה יט: נדה עח:]. ו) [לפי דיוקא דהא עזרה רשות הבנים היא ופסיקו טהור תוס' נדה ה: ד"ה ואם לו אפשר כי' ועיין תוס' דהכתא ד"ה דלאיתי קמן כו' ופע"ק שלא הקדימו דבריהם מהכהן]. ז) [זבחים לא:]. ח) [ויקרא כח]. ט) [ערכין כ:]. י) [שם]. כ) [ערכין כ:]. ל) עיין מהכס"מ ומהכ"ס. מ) [ל"ל שוחט הטמא]. נ) [שבת יג:]. ס) [הכיר לקמן לב. דהסה שם לב: מלה שם לב:]. ע) [יומא ס:]. פ) [ל"ל קאמרו]. צ) [ב"ר פרשה ב:] ועי"ש בע"ז ט. וכבכ"ר ותוס' שם ועי' תוס' לקמן לד: ד"ה והסלילי ותוספות כריתות יג. ד"ה תתיון. ק) [לא דעתו מקומו ועי' כרכות נג: יומא לט. ומנחות יח: דרשינן והתקדשתם למילתא אחריתא לגמרי]. ר) [ע' תוס' לקמן ב. ד"ה והתנן]. ש) [תוספות פ"ב מ"ה]. ת) [עיין תוספות זבחים לח: ד"ה ינטמאים].

גליון הש"ס

תוס' ד"ה אבל וכו' שיהיו נודרים בעת צרה. עיין תשובה מהרי"ם אלשולר סימן עט בסופו:

הגהות מהר"י לנדא

[א] תי"ד טמא בחולין כדדרשינן והתקדשתם וכו'. כ"כ בדדרשינן נתנא דבי אליהו היינא בילקוט פ' כי תשא סוף רמז שפ"ו: [ב] ד"ה ובמוקדשין וכו' דאמרינן לקמן דף כ' ע"א כל"ל:

הגהות מהר"ב רגשבורג

[א] תוס' ד"ה טמא וכו' בחולין טמאין כדדרשינן. כ"כ בתנא דבי אליהו חלק ז' פרק ע"ו דף כ"ב ע"א והוא בילקוט שמעוני פ' כי תשא סוף רמז שפ"ו דף ק"ו ע"ב ועש"ה ועיין בעור מ"ה פר' מ"ב מ"ס בשם הירושלמי וה"ק ועיין במשנה למלך פט"ו מהל' טומאת אוכלין הלכה י"ד ודו"ק. שוב ראיתי בש"ס מדם עם הגהות הגאון מהר"ר פיק ובפסק על הגליון שלא מצא דרשה זו בשום מקום ותמהיני שלא עיין על זה בילקוט ותנא דבי אליהו:

שיטה מקובצת

[א] אבל אמר הרי עלי. נ"ב עי' תוס' מנחות נב: (דף פא ע"א): [ב] אלא הכל סומכין ה"נ דלאו: [ג] טמא בחולין. נ"ב עי' תוס' כריתות דף יג ע"א: [ד] ואפי' בסכין ארוכה הכיון דמוזהר מן התורה לשמרן שלא יטמאו כדכתיב ואני: [ה] אמאי לא מטמא סכין מגבא: [ו] שלא קבל עליו

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com